

Praktikum ke studiu českých a československých právních dějin do roku 1918 + od 1918 do roku 1989

Vendulka Valentová, Antonín Lojek

Plzeň: 2022, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 218 + 274 s.

ISBN 978-80-7380-886-0

Málokdy se stane, aby ještě v roce 2022 spatřila světlo světa publikace zcela unikátní. Respektive taková, která nemá v množině akademických prací alespoň nějakou mladší či starší sestru, ať už takovou, která oplývá moudrostí a hloubkou znalostí, nebo tu, jež od svých předchůdkyň podědila nadání pedagogické strohosti, se kterým je ovšem připravena své čtenáře poučit o konkrétnostech českého právního světa. Jakkoliv se recenzované Praktikum ke studiu českých a československých právních dějin nemusí zdát unikátní zcela, a mohlo by snad být označeno za jakousi mladší sestru Schelleho Praktika českých právních dějin, opak je pravdou.

Dvousvazkové dílo akademického dua Lojek-Valentová poprvé přináší skutečně komplexní přehled právních památek a předpisů, jejichž znalost podmiňuje úspěšné absolvování povinného předmětu České a československé právní dějiny, vyučovaného autory na právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Všechna tato klíčová díla (či výňatky z nich) jsou přitom přeložena do češtiny či poskytnuty čtenáři alespoň v češtině staré, aby mohl skrz ně hledět do minulosti snáze – a díky tomu si z těchto střípků dob minulých i lépe odnesl ony záblesky poznání, jež studium vysoké školy s sebou přináší.

První svazek končí před vytvořením samostatné československé státnosti v ony památné podzimní dny roku 1918. Lze v něm tak najít vše od nejstarších právních památek velkomoravských přes památky obsahující právo platné na území zemí koruny české až po právo osvětského absolutismu a následného „dlouhého století“ a *belle époque*, kdy se v českých zemích konstituují moderní právní instituce, dochází k formování moderního právního myšlení, parlamentarismu a představ o moderní demokracii.

Svazek druhý pak vznikem Československé republiky počíná, poměrně symbolicky recepční normou. Jako by autoři studentům vysílali mezi řádky vzkaz – tak jako autoři československého právního řádu nikdy nezapomněli, odkud kráčeji, ani vy byste neměli zapomínat na to, co jste si osvojili díky prvému svazku. Po klíčových předpisech meziválečné první republiky nabízí publikace vhléd i do předpisů doby následující – nejdříve pomalého stmívání republiky druhé až po zákonodárství protektorátní, zahraničního odboje nebo tzv. Slovenského štátu. Značná

pozornost je dále věnována poválečné době právního řádu a zákonodárství právnické dvouletky. Právě zde přichází důvod, proč tato publikace přislovecně přerůstá svou Schelleho sestru přes hlavu – rozbor právních památek nekončí v historickém roce 1945, ale pokračuje dále, do bouřlivých dob třetí republiky a následně ideově vyhraněné doby prosazování myšlenek komunismu a reálného socialismu. Student tak nahlédne například do tzv. středního občanského zákoníku z roku 1950 nebo do trestního zákoníku z roku 1956. Aby představované právní předpisy skutečně korespondovaly s látkou v předmětu probíranou, následují poté části dokumentů klíčové legislativy zejména let šedesátých, které ostatně hýbaly českou právní praxí ještě z pohledu právněhistorického značně nedávno – a právní vědou hýbají dodnes.

Všechny předkládané předpisy (či jejich výňatky) jsou doprovázené sadou otázek, jejichž řešení autoři poskytli v příloze na konci každého svazku. To je samo o sobě konečně dokladem jejich prvotního a hlavního záměru – vytvořit komplexní, přehlednou a populární publikaci, která bude k dispozici zejména jejich studentům či studentům těch pedagogů, kteří si ji za pilíř své výuky zvolí. Co se týče prvních dvou cílů – ty považuji ze své pozice vyučujícího českých a československých právních dějin za vpravdě splněnou. Třetí kategorii již bude muset ukázat čas a onen *populus*, kterým budou s největší pravděpodobností právě studenti.

Přesto bych knihu neodsuzoval k, byť výsostně důležité, ale přece jen určitým způsobem omezené, roli jakési pedagogické příručky či doplňku učebnice. Díky svému obsahu může pomoci leckterému právnímu vědci – a nemluvím jen o právních historících – ale i zákonodárci pro případ, že by snad hledal inspiraci. Neboť již za starých Římanů bylo známo, že ono heslo *historia – magistra vitae* platí pro všechny, kdo si jeho platnost připustí. A chce-li právnický stav zůstat stavem ve společnosti váženým, bez tak důležité učitelky se neobejde. Praktikum ke studiu českých a československých dějin tak pevně věřím obohatí leckterou právníkovou knihovnu. Mělo by.

Mgr. Vojtěch Vrba
Fakulta právnická, Západočeská univerzita v Plzni